

Економіка сталого розвитку та природокористування

УДК 332.2:332.762

Яворська Надія Петрівна

кандидат економічних наук, доцент кафедри підприємництва та екологічної експертизи товарів Національний університет «Львівська політехніка»

Яворская Надежда Петровна

кандидат экономических наук, доцент кафедры предпринимательства и экологической экспертизы товаров Национальный университет «Львовская политехника»

Yavorska Nadiya

*PhD in Economics, Associate Professor of the Department of Entrepreneurship and Environmental Examination of Goods Lviv Polytechnic National University
ORCID: 0000-0002-8145-7752*

Данько Тетяна Іванівна

кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри підприємництва та екологічної експертизи товарів Національний університет «Львівська політехніка»

Данько Татьяна Ивановна

кандидат экономических наук, доцент, доцент кафедры предпринимательства и экологической экспертизы товаров Национальный университет «Львовская политехника»

Danko Tetyana

*PhD, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Entrepreneurship and Environmental Examination of Goods Lviv Polytechnic National University
ORCID: 0000-0001-7342-4830*

**ІНВЕСТИЦІЙНІ ЧИННИКИ ФІНАНСУВАННЯ
ПРИРОДООХОРОННОЇ ДІЯЛЬНОСТІ: ДОСЛІДЖЕННЯ
ЗАРУБІЖНОГО ДОСВІДУ
ИНВЕСТИЦИОННЫЕ ФАКТОРЫ ФИНАНСИРОВАНИЯ
ЭКОЛОГИЧЕСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ: ИССЛЕДОВАНИЕ
ЗАРУБЕЖНОГО ОПЫТА
INVESTMENT FACTORS OF FINANCING ENVIRONMENTAL
ACTIVITY: STUDY OF FOREIGN EXPERIENCE**

Анотація. У статті проведено дослідження та узагальнення зарубіжного досвіду фінансування природоохоронної діяльності, визначення основних інструментів залучення інвестиційних ресурсів та можливості запровадження деяких аспектів європейського досвіду в українських умовах. Встановлено, що обсяг витрат на охорону навколишнього природного середовища країн Європейського Союзу визначається як сума поточних витрат на діяльність з охорони навколишнього природного середовища та інвестицій в охорону навколишнього природного середовища. Проведено детальний аналіз витрат на охорону навколишнього природного середовища країн Європейського Союзу у динаміці та розрізі інституціональних секторів. Визначено, що фінансування природоохоронної діяльності країн Європейського Союзу у переважній більшості здійснюється за кошти підприємств (сектора корпорації). Дослідження інвестування в охорону навколишнього середовища країн Європейського Союзу показало, що його частка становить лише 21% у загальному обсязі витрат на охорону навколишнього середовища та здійснюється в основному за кошти підприємств. За результатами дослідження зроблено висновок про те, що екологічний податок країн Європейського Союзу успішно виконує регулятивну і стимулюючу функції та виступає у ролі інструмента

фінансування природоохоронної діяльності, чим забезпечує ефективну реалізацію екологічної політики. Узагальнений європейський досвід свідчить про те, що екологічні податки виступають у ролі ефективного інструменту фінансування природоохоронної діяльності за умови дотримання хоча б таких вимог: нормативи плати за забруднення навколишнього середовища повинні перевищувати суму коштів, яка є необхідною для реалізації заходів щодо запобігання екологічній шкоді; оподаткування товарів, які заподіюють шкоду навколишньому природному середовищу (податок включається в ціну), що сприятиме витісненню екологічно небезпечних товарів з ринку. Доведено необхідність запровадження в Україні певних аспектів європейського досвіду реалізації екологічної політики та модернізації екологічного оподаткування з метою виконання ним регулятивної, стимулюючої та фіскальної функцій.

Ключові слова: інвестиції, фінансування, природоохоронна діяльність, витрати на охорону навколишнього природного середовища, інвестиції в охорону навколишнього природного середовища, екологічний податок.

Анотація. В статті проведено дослідження і обобщення зарубіжного опыта фінансування природоохоронної діяльності, определение основных инструментов привлечения инвестиционных ресурсов и возможности внедрения некоторых аспектов европейского опыта в украинских условиях. Установлено, что объем государственных расходов на охрану окружающей среды стран Европейского Союза определяется как сумма текущих расходов на деятельность по охране окружающей среды и инвестиций в охрану окружающей среды. Проведен детальный анализ расходов на охрану окружающей среды стран Европейского Союза в динамике и разрезе институциональных секторов. Определено, что финансирование природоохоронной деятельности стран

Европейского Союза в подавляющем большинстве осуществляется за средства предприятий (сектора корпорации). Исследование инвестирования в охрану окружающей среды стран Европейского Союза показало, что его доля составляет лишь 21% в общем объеме расходов на охрану окружающей среды и осуществляется в основном за средства предприятий. По результатам исследования сделан вывод о том, что экологический налог стран Европейского Союза успешно выполняет регулятивную и стимулирующую функции, а также выступает в качестве инструмента финансирования природоохранной деятельности, чем обеспечивает эффективную реализацию экологической политики. Обобщенный европейский опыт свидетельствует о том, что экологические налоги выступают в роли эффективного инструмента финансирования природоохранной деятельности при условии соблюдения следующих требований: нормативы платы за загрязнение окружающей среды должны превышать сумму средств, которая необходима для реализации мероприятий по предотвращению экологического ущерба; налогообложения товаров, которые наносят вред окружающей среде (налог включается в цену), что будет способствовать вытеснению экологически опасных товаров с рынка. Доказана необходимость введения в Украине определенных аспектов европейского опыта реализации экологической политики и модернизации экологического налогообложения с целью выполнения им регулятивной, стимулирующей и фискальной функций.

Ключевые слова: *инвестиции, финансирование, природоохранная деятельность, затраты на охрану окружающей среды, инвестиции в охрану окружающей, экологический налог.*

Summary. *The article studies and generalizes foreign experience in environmental financing, identifies the main tools for attracting investment*

resources and the possibility of introducing some aspects of European experience in Ukrainian conditions. It has been established that the amount of government spending on environmental protection in the countries of the European Union is defined as the sum of current expenditures on environmental protection activities and investments in environmental protection. A detailed analysis of the environmental protection expenditures of the European Union countries in the dynamics and breakdown of institutional sectors is carried out. It has been determined that the overwhelming majority of financing for the environmental activities of the countries of the European Union comes from enterprises (corporation sectors). The study of investing in environmental protection of the countries of the European Union showed that its share is only 21% of the total expenditures on environmental protection and is carried out mainly at the expense of enterprises. According to the study concludes that the environmental tax European Union has successfully fulfilled the regulatory and catalytic functions, and also acts as an instrument of environmental financing, which ensures the effective implementation of environmental policy. The generalized European experience indicates that environmental taxes act as an effective tool for financing environmental protection, subject to the following requirements: standards for environmental pollution charges should exceed the amount of funds needed to implement measures to prevent environmental damage; taxation of goods that are harmful to the environment (tax is included in the price), which will contribute to the displacement of environmentally hazardous goods from the market. The necessity of introducing in Ukraine certain aspects of the European experience in the implementation of environmental policy and the modernization of environmental taxation in order to fulfill its regulatory, stimulating and fiscal functions is proved.

Key words: *investment, financing, environmental management, the costs of environmental protection, investment in environmental protection, environmental tax.*

Постановка проблеми. Курс України на євроінтеграцію ставить нові вимоги стосовно підходів до фінансування охорони навколишнього природного середовища. Відтак актуальним і необхідним є ретельне вивчення та аналіз інструментів залучення фінансових ресурсів у сферу охорони навколишнього природного середовища розвинених країн світу, які ефективно вирішують питання збереження, охорони та раціонального використання природних ресурсів відповідно до основних положень концепції сталого розвитку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження теоретичних та практичних аспектів щодо фінансування природоохоронних заходів широко висвітлено в наукових публікаціях вітчизняних та зарубіжних науковців, зокрема: Н. Андрєвої [1], В. Аніщенка [2], С. Арестова [3], В. Буркова, Д. Новікова, А. Щепкіна [4], Г. Індерста, Ч. Камінкера, Ф. Стеварта [5], Т. Кацзмарека [6], Л. Ліпич, Т. Глубіцькою [7], О. Новицької [8], А. Романчук, С. Рилєва [9], І. Сіліної [10], О. Федчак [11], К. Хенінгсена [12] та інших. Незважаючи на значний науковий доробок у цій сфері, в контексті євроінтеграційних процесів, сьогодні необхідним є детальне дослідження світового досвіду щодо фінансування охорони навколишнього природного середовища з метою визначення можливості запровадження деяких аспектів зарубіжного досвіду в українських умовах.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Мета статті полягає в дослідженні та узагальненні зарубіжного досвіду фінансування охорони навколишнього природного середовища, визначення основних інструментів залучення інвестиційних ресурсів у природоохоронну діяльність.

Виклад основного матеріалу. Сьогодні екологізація економіки різних країн світу впроваджується їх урядами різноманітними методами залучення екологічних інновацій. Флагманом у реалізації цього процесу

виступають країни Європейського Союзу (ЄС), Америки та Азії.

Сьогодні екологічна політика Європейського Союзу є одним із найбільших пріоритетів для країн-членів, а за ефективністю її реалізації ЄС є світовим лідером. У країнах ЄС координаційну роль у сфері природоохоронної діяльності забезпечує низка інституцій, зокрема: Європейська Комісія (Генеральний директорат), Європейський Парламент (Комітет із питань навколишнього природного середовища, громадського здоров'я та безпеки харчових продуктів), Європейська Рада (Рада з питань навколишнього природного середовища) і Європейське екологічне агентство (Європейська екологічна інформаційна та наглядова мережа). Метою діяльності зазначених організацій є забезпечення країн ЄС і держав-учасників, а також країн, що не є членами ЄС, об'єктивною та достовірною інформацією щодо здійснення заходів із захисту навколишнього природного середовища, а також належне інформування громадськості [13-15].

В основі пріоритету екологічної політики, загально визнаного для всіх країн ЄС є недопущення забруднення природного середовища шляхом екологічної передбачливості та розважливості. Моніторинг стану навколишнього природного середовища, облік та інвентаризація викидів, контроль фінансових потоків, витрат на охорону довкілля, екологічні податки, дотримання вимог екологічного законодавства ЄС є регулярним алгоритмом виконання обов'язкових інституційних передумов сталої співпраці країн-учасників ЄС [13].

У рахунку «Державні витрати на охорону навколишнього природного середовища» країн ЄС відображено усі ресурси, які використовуються резидентними одиницями протягом певного (звітного) періоду з метою захисту навколишнього природного середовища. Обсяг державних витрат на охорону навколишнього природного середовища ЄС визначається як сума поточних витрат на діяльність з охорони

навколишнього природного середовища та інвестицій в охорону навколишнього природного середовища [14, 15].

Витрати на охорону навколишнього природного середовища країн ЄС подаються у розрізі наступних природоохоронних заходів: захист атмосферного повітря та клімату; поводження з стічними водами; поводження з відходами; захист і відновлення ґрунтів, підземних і поверхневих вод; зменшення шуму та вібрації; захист біорізноманіття та ландшафтів; захист від радіації; екологічні дослідження та розробки; інші заходи з охорони навколишнього середовища [14].

Рахунок «Державні витрати на охорону навколишнього природного середовища» країн ЄС, у відповідності до Національних рахунків ЄС (ESA 2010), охоплює всю національну економіку. Для спрощення відображення інформації в розрізі інституційних секторів Державні витрати на охорону навколишнього природного середовища країн ЄС групуються у такі сектори [14]:

- загальнодержавні установи та некомерційні організації, які обслуговують домогосподарства (сюди відносять як виробників, так і споживачів послуг з охорони навколишнього середовища);
- корпорації (сюди відносять як виробників, так і споживачів послуг з охорони навколишнього середовища). Цей сектор включає підприємства, основною діяльністю яких є виробництво послуг з охорони навколишнього природного середовища, а також підприємства, для яких виробництво послуг з охорони навколишнього природного середовища є вторинною діяльністю;
- домогосподарства (сюди відносять лише споживачів послуг з охорони навколишнього середовища), витрати домогосподарств як виробників на ринку товарів і послуг охорони навколишнього середовища відносять до сектору корпорації;
- інша частина світу в якості бенефіціара, або як джерело трансфертів

щодо захисту навколишнього середовища.

У 2018 році, згідно з оцінками Євростату [16], обсяг витрат на охорону навколишнього природного середовища країн ЄС становили 297 млрд євро, що складає 1,9% валового внутрішнього продукту(ВВП). З 2006 по 2018 рік обсяг державних витрат на охорону навколишнього природного середовища країн ЄС в поточних цінах зріс загальною на 22,1%, зростаючи в середньому майже на 2% щороку. У відсотках до ВВП обсяг державних витрат на охорону навколишнього природного середовища країн ЄС за досліджуваний період залишався відносно стабільним. Так, у 2006 році їх частка становила 2,0%, незначне збільшення до 2,1% спостерігається в 2009 році, що спричинене значним скороченням ВВП під час фінансової кризи та економічного спаду, з 2015 року стабілізується на рівні 1,9%(рис. 1).

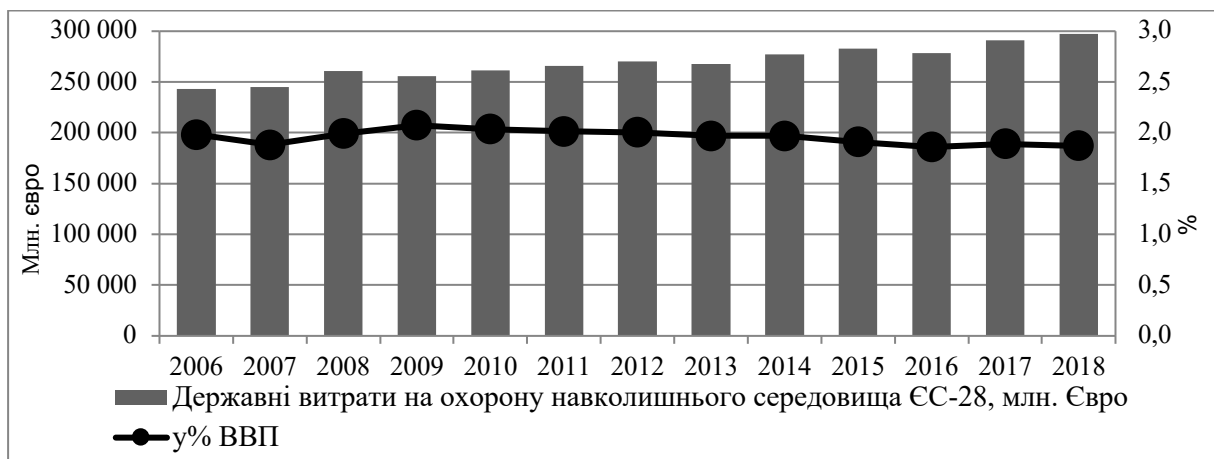

Рис. 1. Динаміка витрат на охорону навколишнього середовища у ЄС-28

Джерело: побудовано за даними Eurostat [16]

Дослідження обсягу державних витрат на охорону навколишнього природного середовища країн ЄС за інституційними секторами показало, що найбільший внесок у витрати на охорону навколишнього середовища зробили корпорації (54% від їх загальної кількості у 2018 році). Витрати загальнодержавних установ та некомерційних організацій і витрати домогосподарства у 2018 році становлять відповідно 24% та 22% від

загального обсягу витрат на охорону навколишнього середовища.

У 2018 році ЄС-28 інвестував охорону навколишнього середовища 64 мільярди євро, що становить 21% від загального обсягу витрат на охорону навколишнього середовища [16]. Інвестиції в охорону навколишнього середовища країн ЄС спрямовуються у активи, необхідні для надання послуг з охорони навколишнього середовища (очисні споруди, транспортні засоби для перевезення відходів та придбання земель для створення природного заповідника чи очищення обладнання для виробництва з меншою кількістю забруднюючі викиди). Близько 37 мільярдів євро (58% від загальних інвестицій в охорону навколишнього середовища) витратили корпорації, як спеціалізовані підприємства з охорони навколишнього середовища (наприклад, приватні компанії, що займаються збиранням та переробкою відходів, каналізацією), та інші підприємства, що здійснюють розробку і придбання технологій та обладнання, яке зменшує навантаження на навколишнє природне середовище, що супроводжує їх виробничий процес (до прикладу, обладнання, яке зменшує викиди забруднюючих речовин атмосферне повітря). А 42% від загального обсягу інвестицій у охорону навколишнього природного середовища припадає на загальнодержавні установи та некомерційні організації, які обслуговують домогосподарства. Проте, за 2006-2018 роки обсяг інвестицій корпорацій зменшились на 8,4%, в той час як обсяг інвестицій загальнодержавних установ та некомерційних організацій, які обслуговують домогосподарства залишався відносно стабільними (рис. 2) [16].

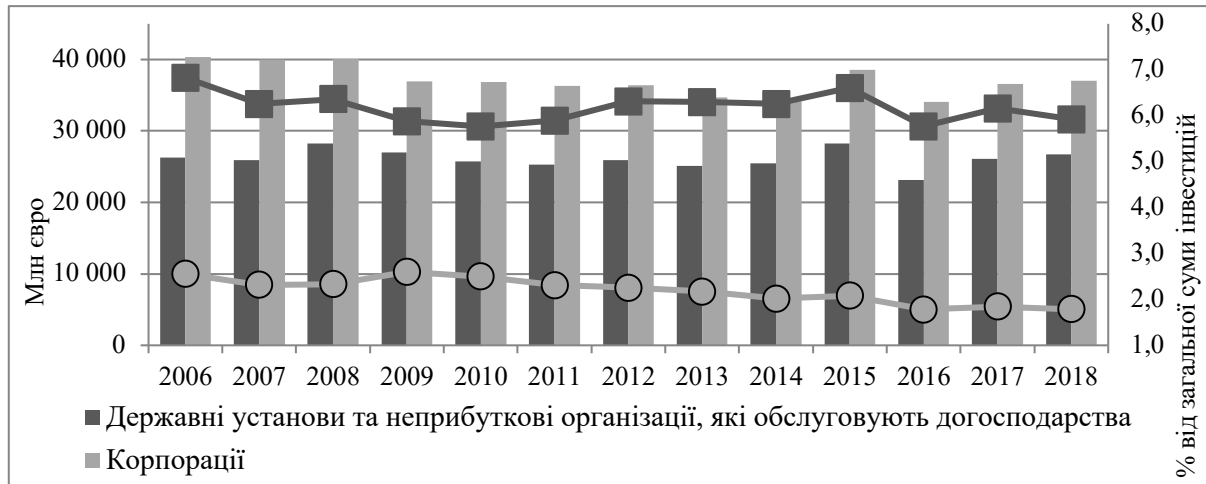

Рис. 2. Динаміка інвестицій в охорону навколишнього середовища ЄС-28

Джерело: побудовано за даними Eurostat [16]

Частка інвестицій в охорону навколишнього середовища сектору корпорацій в загальному обсязі інвестицій корпорацій є досить низькою, яка у 2018 році становила 1,8%, та зменшилась на 0,8 % у порівнянні з 2006 роком. Еквівалентна частка інвестицій в охорону навколишнього середовища сектору загальнодержавних установ та некомерційних організацій становить 5,9% у 2018 році, проте зменшилась на 0,9% у порівнянні з 2006 роком. Більш детальне дослідження даних країн-членів ЄС свідчить, що частка інвестицій в охорону навколишнього середовища в загальному обсязі інвестицій бізнес-сектору у різних країнах варіювалась в межах від 0,1% до 4,7%.

Для визначення ефективності екологічної політики ЄС доцільно проаналізувати характер взаємозв'язку між темпами зростання чи падіння витрат на охорону навколишнього середовища та екологічного податку. В аналітичних цілях екологічний податок країн-членів ЄС, за даними Євростату [16], представлений у двох вимірах: як частка надходжень екологічного податку в загальних доходах від усіх податків і соціальних внесків та як частка доходів від екологічного податку у ВВП (рис. 3).

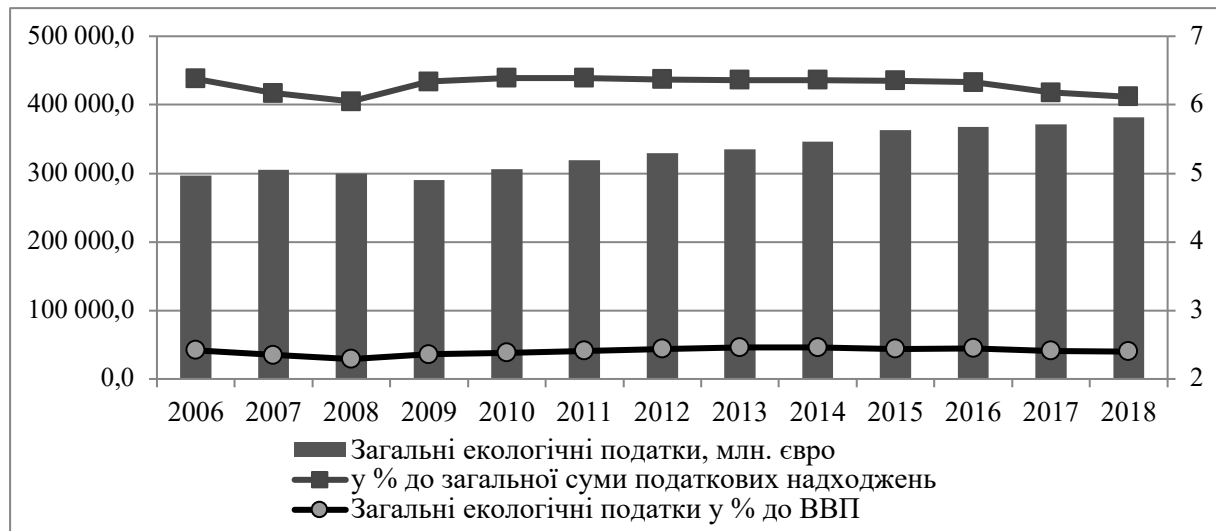

Рис. 3. Загальні екологічні податки ЄС-28 за 2006-2018 рр.

Джерело: побудовано за даними Eurostat [16]

Державні доходи від екологічних податків в Європейському Союзі у 2018 році склали 381 мільярд євро, що на 28% більше порівняно з 2006 роком (297 мільярдами євро). Частка надходжень екологічного податку в загальних доходах від усіх податків і соціальних внесків у 2018 році становить 6,12 %, що менше на 0,26 % у порівнянні з 2006 роком. Таким чином, зазначений показник залишається стабільним протягом останнього десятиліття та варіює у межах від 6,05% до 6,39%, що засвідчує стабільність сплати екологічного податку попри не високу дохідність. Зазначене підтверджує і частка надходжень екологічного податку у ВВП, яка у 2018 році становить 2,4 %, що менше на 0,02 % у порівнянні з 2006 роком. Таким чином, зазначений показник залишається стабільним протягом останнього десятиліття та варіює у межах від 2,29% до 2,46%.

Отже, обсяг надходжень екологічного податку за аналізований період зріс на 84 мільярдів євро, проте його частка як у загальних доходах від усіх податків і соціальних внесків, так і в ВВП залишилась фактично незмінною

Проведемо порівняльний аналіз динаміки часток надходжень екологічного податку та загальних витрат на охорону навколишнього

середовища у ВВП із застосуванням графічного методу – побудова лінійного графіку зазначених показників за 2006-2018 роки (рис. 4).

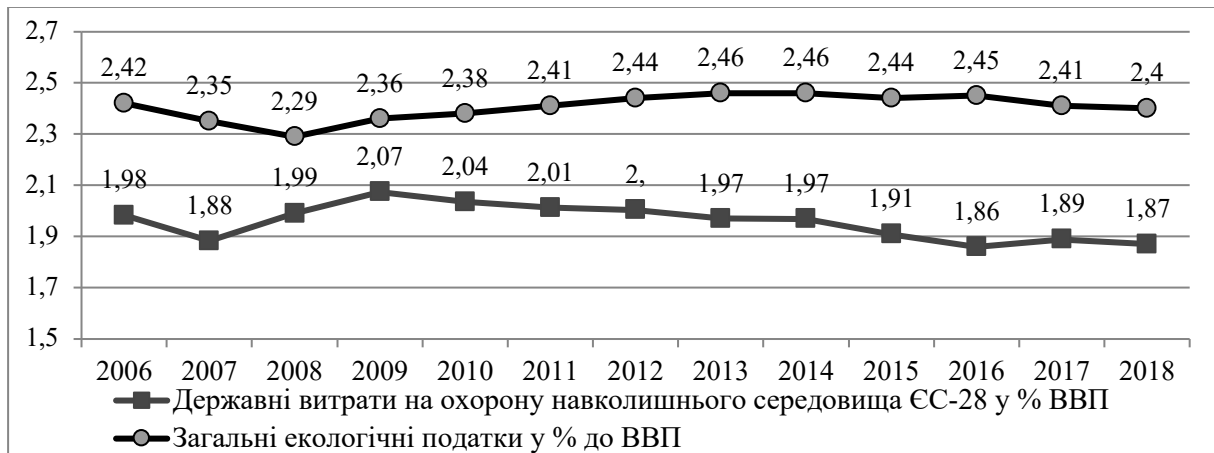

Рис. 4. Динаміка часток екологічного податку та витрат на охорону навколишнього середовища у ВВП ЄС

Джерело: побудовано за даними Eurostat [16]

Представлені аналітичні дані на рис. 4 свідчать, що надходження екологічного податку ЄС-28 за 2006-2018 рр. значно більші за витрати на охорону навколишнього середовища, тобто повністю їх покриває.

Таким чином, можна стверджувати, що екологічний податок ЄС виступає у ролі інструмента фінансування природоохоронних заходів та свідчить про ефективну реалізацію екологічної політики.

В контексті даного дослідження доцільно провести порівняльний аналіз динаміки часток надходжень екологічного податку та загальних витрат на охорону навколишнього середовища у ВВП в Україні. Оскільки екологічний податок в Україні введено лише в 2011 році у зв'язку із набранням чинності Податкового кодексу України, то порівняльний аналіз проведемо за 2011-2018 роки (рис. 5).

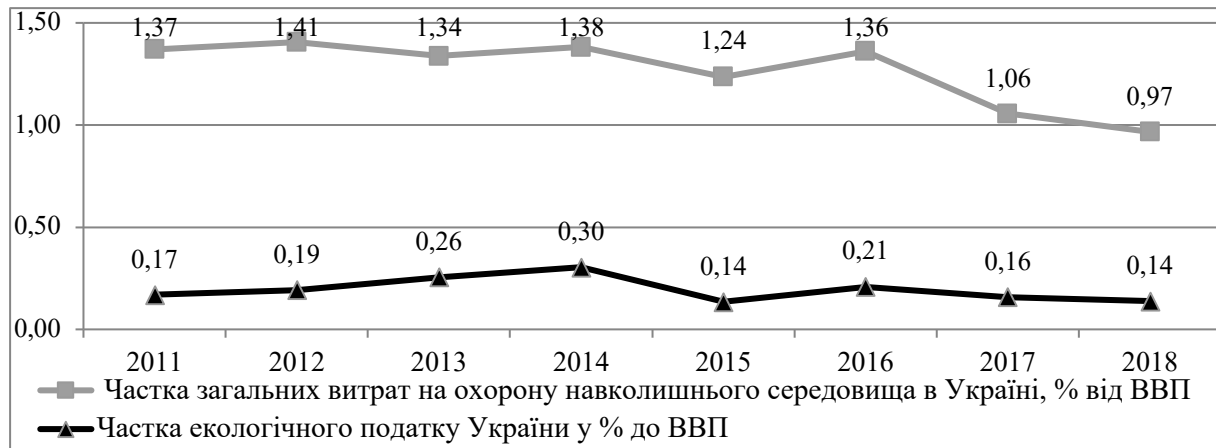

Рис. 5. Динаміка часток екологічного податку та витрат на охорону навколишнього середовища у ВВП України

Джерело: побудовано за даними [17-18]

За досліджуваний період частки екологічного податку у ВВП України варіювала у межах від 0,14% (у 2018 році) до 0,30% (у 2014 році), що у десятки разів менше ніж у країнах ЄС. Що стосується частки витрат на охорону навколишнього середовища у ВВП України, то варто зазначити, що за досліджуваний період вона демонструє чітку тенденцію до зменшення та станом на 2018 рік становить лише 0,97%, що на 0,4% менше у порівнянні з 2011 роком. Надходження екологічного податку в Україні за 2011-2018 рр. фактично у десятки разів нижчі за витрати на охорону навколишнього середовища та є оберненими по відношенню до ідентичних європейських показників.

Проведений аналіз представлених даних на рис. 5 засвідчує не тільки низьку фіскальну ефективність екологічного податку України, а й недостатньо приділену увагу до стягнення цих податків та й до екологічних проблем в цілому. Таким чином, в Україні є нагальна потреба запровадження європейського досвіду реалізації екологічної політики загалом, та модернізації екологічного оподаткування зокрема щодо виконання ним регулятивної, стимулюючої та фіскальної функцій.

Проведене дослідження фінансування природоохоронної діяльності дозволило зробити певні висновки: фінансування

природоохоронної діяльності країн ЄС у переважній більшості здійснюється за кошти підприємств (частка витрат на охорону навколишнього середовища сектору корпорації становить 54% у 2018 році); інвестування в охорону навколишнього середовища країн ЄС здійснюється переважній більшості за кошти підприємств (частка інвестицій в охорону навколишнього середовища становить лише 21% у загальному обсязі витрат на охорону навколишнього середовища, з них 58 % здійснюється за кошти підприємств); екологічний податок ЄС успішно виконує регулятивну та стимулюючу функції, а також виступає у ролі інструмента фінансування природоохоронних заходів що забезпечує ефективну реалізацію екологічної політики.

Отже, європейський досвід свідчить, що екологічні податки виступають у ролі ефективного інструменту фінансування природоохоронної діяльності за умови дотримання хоча б таких вимог: нормативи плати за забруднення навколишнього середовища повинні перевищувати суму коштів, яка є необхідною для реалізації заходів щодо запобігання екологічній шкоді; оподаткування товарів, які наносять шкоду навколишньому природному середовищу (податок включається в ціну), що сприятиме витісненню екологічно небезпечних товарів з ринку тощо.

Література

1. Андреева Н.Н. Экологически ориентированные инвестиции: выбор решений и управление / Н.Н. Андреева. О. : ИПРЭЭИ НАН Украины, 2006. 536 с.
2. Аніщенко В.О. До питання щодо удосконалення теоретико-методологічних засад екологічного інвестування / В.О. Аніщенко // Актуальні проблеми економіки. 2007. № 8 (74). С. 175–183.
3. Арестов С.В. Механізм підвищення економіко-екологічної

- ефективності природоохоронних інвестицій в екосистемні послуги : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : спец. 08.00.06 «Економіка природокористування та охорони навколишнього середовища» / С.В. Арестов. Інститут проблем ринку та економіко-екологічних досліджень. О., 2008. 20 с.
4. Бурков В.Н., Новиков Д.А., Щепкин А.В. Механизмы управления эколого-экономическими системами ; [под ред. С.Н. Васильева]. М. : Физматлит, 2008. 244 с.
 5. Inderst, G., Kaminker, Ch., Stewart, F. (2012), "Defining and Measuring Green Investments: Implications for Institutional Investors" Asset Allocations", OECD Working Papers on Finance, Insurance and Private Pensions, No.24, OECD Publishing.
 6. Kaczmarek T., 2014, Perspektywiczne inwestycje ekologiczne, czyli zielone światło dla zysku, Doradca Inwestycyjny Domu Maklerskiego BZ WBK.
 7. Ліпич Л. Оцінка ефективності вкладення інвестицій в екологічні проекти за синергетичним ефектом / Л. Ліпич, Т. Глубицька // Економічний часопис Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. 2015. № 3. С. 28-34.
 8. Новицька О.В. Особливості фінансування природоохоронної діяльності. Збірник наукових праць Університету державної фіскальної служби України. 2017. № 1. С. 195-211.
 9. Романчук А. Л. Рилєєв С. В. Питання екологічної спрямованості інвестиційної діяльності в Україні / А.Л. Романчук, С.В.Рилєєв // Вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту. Економічні науки. 2015. Вип. 2. URL:
 10. Сіліна І.В. Удосконалення класифікації інвестицій природоохоронного призначення / І.В. Сіліна // Інвестиції: практика та досвід. 2011. № 17. С. 16-19. URL: www.economy.nayka.com.ua

11. Федчак О.М. Інвестиційна складова організаційно-фінансового механізму раціонального природокористування та охорони навколишнього природного середовища / О.М. Федчак // Економіка природокористування і охорони довкілля. К.: РВПС України НАН України, 2008. URL: archive.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Ekonpr/2008/Fadchak.pdf
12. Henningsen C. Managing Ecological Investment Risk / C. Henningsen // GreenMoney Journal. 2011. № 82. PP. 1-4.
13. Decision about creation of the European Environment Agency (EEA) i European Environment Information and Observation Network (Eionet) (1990). URL: www.eea.europa.eu/about-us/who
14. Official website of European Environment Agency. URL: www.eea.europa.eu/
15. Tetior A. Ecologization of thinking and activity of humankind for survival // International Journal of Development Research. 2014. Vol. 4. Issue 11. PP. 2478-2481.
16. Eurostat [сайт]. URL: ec.europa.eu/eurostat/data/database
17. Державна служба статистики України: [сайт]. URL: <http://ukrstat.gov.ua>
18. Державна казначейська служба України: [сайт]. URL: <http://www.treasury.gov.ua>

References

1. Andreeva, N.N. Ekologicheskii oriyentirovannyye investitsii: vybor resheniy i upravleniye [Environmentally focused investments: the range of solutions and management]. 2006. IPREEI NAH Ukrainy, Odesa, Ukraine. 536 p.
2. Anischenko, V.O. Do pytannia shchodo udoskonalennia teoretyko-metodolohichnykh zasad ekolohichnoho investuvannia [Current problems of the economy]. 2007. vol. 8. PP. 175-183

3. Arestov, S.V. Mechanism of increase of economic and ecological efficiency of environmental investment in ecosystem services, Thesis abstract for Cand. Sc. (Econ.), 08.00.06 "Economics of natural resources and environment", Institute of market problems and economic-ecological research, 2008, Odesa, Ukraine, 20 p.
4. Burkov V.N., Novikov D.A., Shchepkin A.V. Mekhanizmy Upravleniya Ekologo-Ekonomicheskimi Sistemami, pod red. S.N. Vasil'eva [Mechanisms of Management of Ecologo-Economic Systems], edited by S.N. Vasil'ev. Moscow, Fizmatlit, 2008. 244 p.
5. Inderst, G., Kaminker, Ch., Stewart, F. (2012), "Defining and Measuring Green Investments: Implications for Institutional Investors" Asset Allocations", OECD Working Papers on Finance, Insurance and Private Pensions, No.24, OECD Publishing.
6. Kaczmarek T., 2014, Perspektywiczne inwestycje ekologiczne, czyli zielone światło dla zysku, Doradca Inwestycyjny Domu Maklerskiego BZ WBK.
7. Lipich, L., Hlubitska T. Otsinka efektyvnosti vkladennia investytsii v ekolohichni proekty za synerhetychnym efektom [Economic Journal of Lesya Ukrainka Eastern European National University]. 2015. № 3. PP. 28-34.
8. Novyts'ka, O.V. Osoblyvosti finansuvannia pryrodookhoronnoi diialnosti [Zbirnyk naukovykh prats' Universytetu derzhavnoyi fiskalnoyi sluzhby Ukrainy]. 2017. Vol. 1. PP. 195-211.
9. Romanchuk A. L. Rylieiev S. V. Pytannia ekolohichnoi spriamovanosti investytsiinoi diialnosti v Ukraini [Bulletin of Chernivtsi Trade and Economic Institute. Economic sciences]. 2015. Вип. 2. URL: nbuv.gov.ua/UJRN/Vchtei_2015_2_8
10. Silina S. V. Vybir kryteriiv ta metodiv otsinky efektyvnosti investytsii pryrodookhoronnoho pryznachennia [Efficient Economy]. 2011. № 17. URL: www.economy.nayka.com.ua

11. Fedchak, O.M. Investytsiina skladova orhanizatsiino-finansovoho mekhanizmu ratsionalnoho pryrodokorystuvannia ta okhorony navkolyshnioho pryrodnoho seredovyscha [Economic Nature and internal environment]. URL: archive.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Ekonpr/2008/Fadchak.pdf
12. Henningsen C. Managing Ecological Investment Risk / C. Henningsen // GreenMoney Journal. 2011. № 82. PP. 1-4.
13. Decision about creation of the European Environment Agency (EEA) i European Environment Information and Observation Network (Eionet) (1990). URL: www.eea.europa.eu/about-us/who.
14. Official website of European Environment Agency. www.eea.europa.eu/
15. Tetior A. Ecologization of thinking and activity of humankind for survival // International Journal of Development Research. 2014. Vol. 4. Issue 11. PP. 2478-2481.
16. Official website of Eurostat. URL: ec.europa.eu/eurostat/data/database
17. Official website of State Statistics Service of Ukraine. URL: <http://ukrstat.gov.ua>
18. Official website of State Treasury Service of Ukraine. URL: <http://www.treasury.gov.ua>